

„Rómska otázka“ – fikcia, alebo realita?

- Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“, v súlade s uznesením vlády Slovenskej Republiky č. 680/2007.
- Aktuálna 2. etapa programu pre roky 2009-2015, je zameraná na obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení, v ktorých je zdravotno-hygienická situácia najkritickejšia.
- Odporúčania mimovládnych organizácií, uznávaných európskymi inštitúciami: „Partners for democratic Change Slovakia, nezisková organizácia“, www.pdcs.sk , „Fundación Secretariado Gitano, Madrid, Spain, www.gitanos.org.

Výsledky monitoringu životného štýlu a zdravotného stavu rómskej populácie v segregovaných osadách:

- viac ako tretina respondentov má problémy s čítaním a písaním
- viac ako štvrtina respondentov nemá záujem pracovať
- vo väčšine segregovaných komunít je nezamestnanosť až 100%
- nadpolovičná väčšina Rómov fajčí
- 49% rómskych matiek prvýkrát rodí pred 18 rokom veku
- priemerný vek dožitia 41 rokov u rómskych mužov je extrémne nízky
- je extrémne vysoký (až 30%) podiel úmrtí 0-14 ročných na celkovom počte úmrtí

„zásadný“ význam zdravotníckej výchovy zameranej na „problémové oblasti“

(osobná hygiena, výchova k rodičovstvu, ochrana životného prostredia a starostlivosť o dieťa)

- rozšírenie počtu komunitných pracovníkov
- systematická a dlhotrvajúca „elementárna“ zdravotnícka výchova
- cielené vyhľadávanie prirodzených lídrov v rámci komunity za účelom zabezpečenia diferencovaného prístupu k Rómom pri realizácii zdravotníckej výchovy
- „zabezpečenie“ koordinovaného prístupu komunitných zdravotníckych pracovníkov, terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov učiteľa
- Na všetky tieto úlohy treba vyčleniť a zvýšiť zodpovedajúce financovanie

rozpory, ktoré spochybňujú existujúci prístup štátnej moci k problému

- Kladný vzťah k rodičom a deťom? – mystifikácia a glorifikácia „úcta k životu“ a „pokračovaniu života“ – účelovosť (deti sa stávajú tovarom a popierajú sa ich práva)
- „psychológia rómov“??? = diskriminácia rómov, psychosociálny kontext, vylučuje sa občiansky princíp
- diskrepancie subjektívneho vnímania zdravia a prevalencie práceneschopnosti v rómskej populácii = účelovosť vo vzťahu k sociálnym výhodám „chorého“
- iracionálna sociálna politika = financovanie diskriminácie majoritného obyvateľstva

odporúčania tretieho sektora sa vôbec nezaoberajú spôsobmi, ktoré by viedli k šetreniu zdrojov potrebných na zvyšovanie kvality života rómskeho etnika

- v odporúčaníach celkom chýba a neuplatňuje sa pojem kvality života rómskeho etnika, ako kvality života človeka
- populačný prírastok rómskeho etnika? Odhady sú tabu. V prípade pozitívneho prírastku, prevyšujúceho celoslovenský priemer by to však znamenalo, že nie je možné hovoriť o ohrozenosti rómskej populácie

konfrontácia reálneho „riešenia Rómskej otázky na Slovensku“ a postojov občanov autenticky prežívajúcich toto „riešenie“ na vlastnej koži

Dotazníkový prieskum

týkajúci sa ich hodnotového zamerania a subjektívnej
interpretácie svojej životnej situácie v súvislosti
s oficiálnou existenciou Rómskeho problému

v časovom intervale 2 dní, sa dobrovoľne ho
zúčastnilo 165 respondentov medzi pacientmi mojej
ambulancie, ďalej z radov zamestnancov Úradu práce
sociálnych vecí a rodiny v Kežmarku, Daňového úradu
v Kežmarku a mestského úradu v Kežmarku.

Identifikácia presvedčivej názorovej zhody
respondentov vo vybraných otázkach - podnetné
východisko na prehodnotenie a spochybnenie

Rómskeho problému na Slovensku.

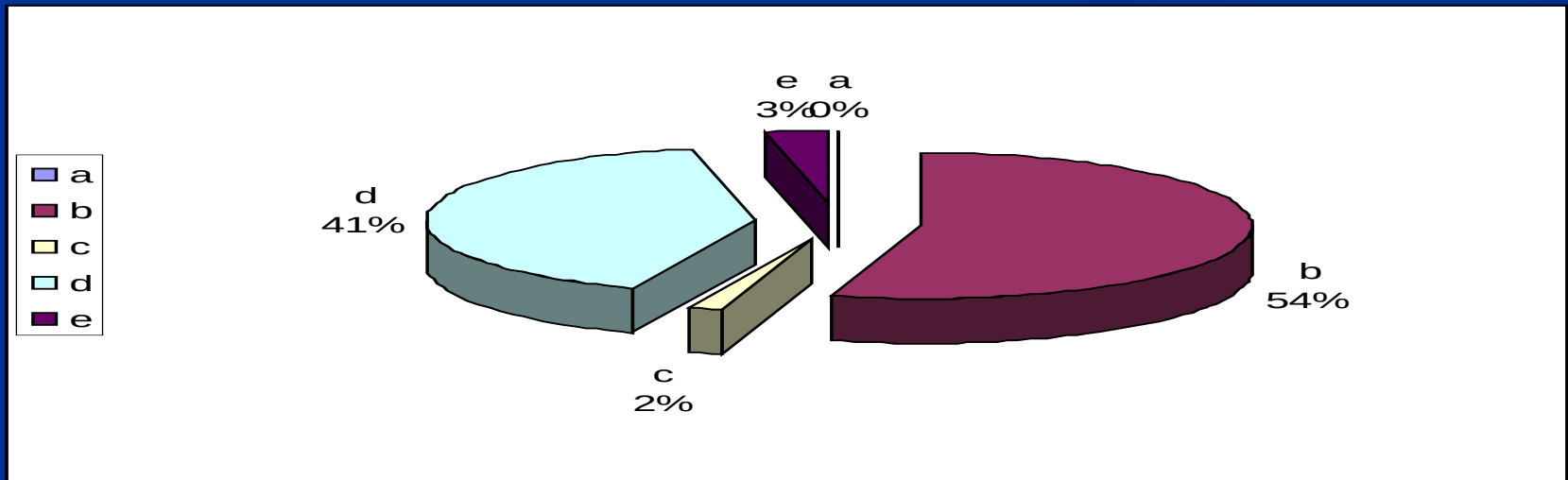
Fair society – healthy lives

(www.marmotreview.org)

- Health inequalities result from social inequalities. Focusing solely on the most disadvantaged will not reduce health inequalities sufficiently. To reduce the steepness of the social gradient in health, actions must be universal, but with a scale and intensity that is proportionate to the level of disadvantage. We call this **proportionate universalism**.

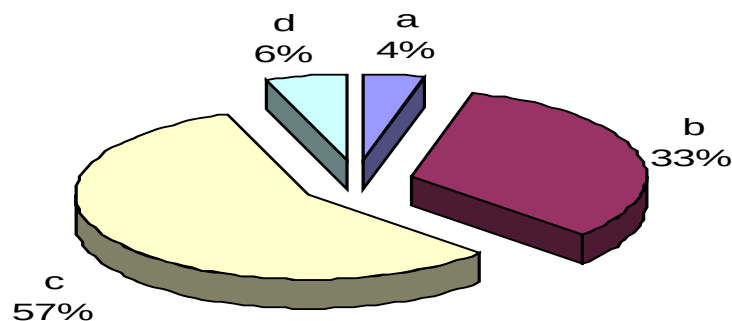
Vyberte prosím pravdivo jednu možnosť s ktorou sa najviac stotožňujete:

- a/ nebudem odpovedať na tento dotazník, pretože neviem čítať/nerozumiem obsahu písaného slova
- b/ cítim sa byť Slovák/Slovenka (54%)
- c/ cítim sa byť Róm/Rómka
- d/ cítim sa byť predovšetkým občanom Slovenskej Republiky a Európskej únie (41%)
- e/ vnútorne sa nestotožňujem bez výhrad ani s jednou s možností b, c, d



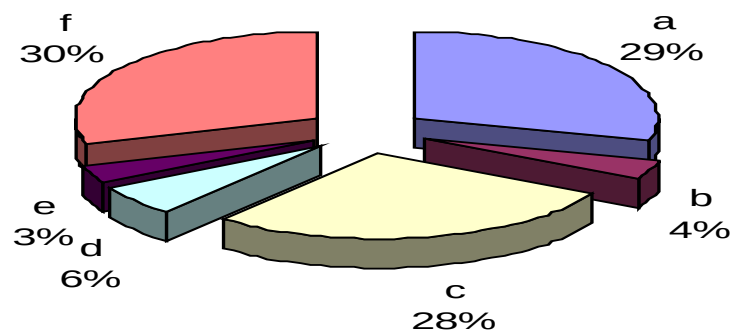
Vyberte prosím jednu možnosť, ktorá podľa Vás najviac vystihuje súčasné pomery v štáte:

- a/ nevnímam súčasný stav ako problém, medziľudské vzťahy nezávisia na sta-ve spoločnosti
- b/ vždy to bolo rovnaké, človek sa v zásade musí postarať o seba a o rodinu sám (33%)
- c/ v súčasnosti pochybujem o zdravom vývoji v spoločnosti, vnímam závažnú sociálnu nespravodlivosť, nevýhody pracujúcich, voči výhodám nepracujúcich (57%)
- d/ súčasný stav je normálny, existuje u nás živá demokracia, korupcia sociálna nespravodlivosť sa účelovo preceňujú



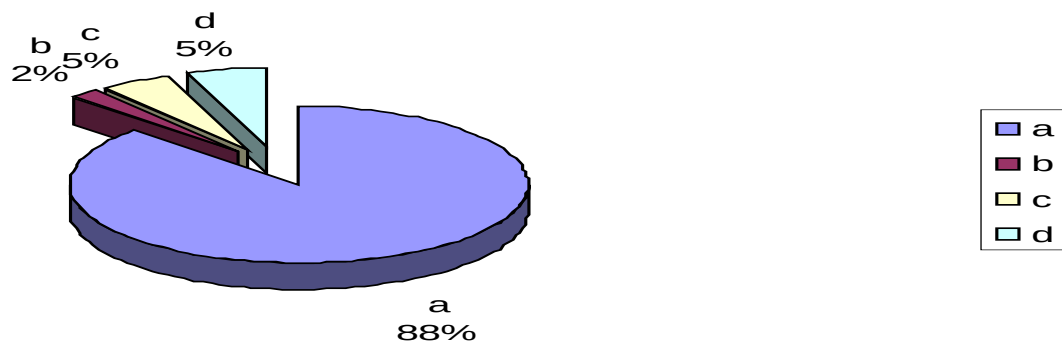
Vyberte prosím 3 pravdivé odpovede:

- a/ mám menej ako 4 deti (teda najviac 3)
- b/ mám 4 deti (teda 4 a viac detí)
- c/ som pracujúci/pracujúca, alebo aktuálne krátkodobo nezamestnaný/á
- d/ som nezamestnaný/nezamestnaná viac ako 6 mesiacov (dlhodobo)
- e/ mám len základné vzdelanie (alebo nedokončené základné vzdelanie)
- f/ som vyučený/á, a/alebo mám maturitu, a/alebo som absolvent VŠ



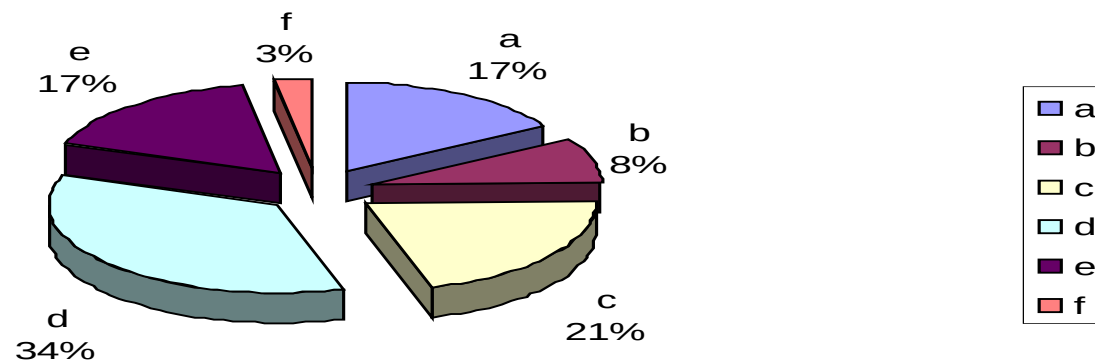
Čo je pre mňa v živote najdôležitejšie? Vyberte prosím jednu pravdivú možnosť.

- a/ šťastie a kvalita života mojich najbližších, človek je strojom svojho šťas-tia (88%)
- b/ veľká, teda početná rodina, veľa detí, štát sa musí nejako postarať, nech sa stará
- c/ šťastie sa v živote nedá ovplyvniť, štát sa musí nejako postarať, nech sa stará
- d/ záleží mi predovšetkým na sebe samom/samej, zodpovednosť za rodinu je len nevyhnutnosť, zodpovednosti sa treba v živote vyhýbať



Najnaliehavejšie pociťujem: (vyberte prosím 2 pravdivé možnosti)

- a/ nedostatok kvalitných potravín
- b/ nedostatok a kvalitu vybavenia domácnosti, včítane osobného automobilu
- c/ nedostatok kultúrneho/športového vyžitia a rekreácie
- d/ žijem len od výplaty ku výplate, nie je možné pri nízkom príjme šetriť
- e/ nezaoberal /a som sa nikdy otázkou odloženej spotreby a šetrenia, spotrebu prispôsobujem svojim možnostiam
- f/ môžem si dovoliť všetko, čo potrebujem, súčasne peniaze aj investujem



ČO JE ZDRAVIE?

Zdravie je schopnosť viesť sociálne a ekonomicky produktívny život.

Je to celkový telesný, psychický, sociálny a duchovný stav človeka, ktorý mu umožňuje dosahovať optimálnu kvalitu života a nie prekážkou obdobného snaženia ostatných.

KVALITA ŽIVOTA

Uspokojenie jedinca dosahovaním individuálnych cieľov.

Na úrovni spoločnosti zodpovedá kultúrnemu aspektu života jedinca v danej spoločnosti (HDI).

ZDRAVIE AKO HODNOTA

Z hľadiska jednotlivca:

Základná ľudská potreba.

Z hľadiska spoločnosti:

- Predpoklad integrity a rozvoja spoločnosti
- Základný prointegračne pôsobiaci princíp z hľadiska samotnej existencie spoločnosti (sociálna kohézia, fair society – healthy lives)

Rómsky problém, či chorý sociálny systém?

nižšie uvedené závery sú možným východiskom pre diskusiu na tomto fóre a sú iba
mojim subjektívnym odporúčením

- 1/ „rómska otázka“ na Slovensku ako sociálny problém – chybné riešenie formou spoločenského konfliktu, ignoruje sa **proporcionálny univerzalizmus sociálneho gradientu**, uplatňuje sa národnostný princíp
- 2/ Chýba jasne definovaný celospoločenský cieľ dosiahnutia definovanej rovnosti (spravodlivosti) pre všetkých občanov – ignoruje sa princíp redukcie „strmosti“ sociálneho gradientu **pôsobením na všetky úrovne sociálneho znevýhodnenia**, nie len na „najviac znevýhodnenú skupinu.

Inak intervencia smeruje ku prehlbovaniu rozdielov z hľadiska sociálneho gradientu v zdraví spoločnosti.

- 3/ chýbajú návrhy na krytie nákladov a úvahy o spôsobe zníženia spotreby verejných zdrojov a súčasne zabezpečenia dosiahnutia celospoločenského cieľa.
„Problém je zameraný výlučne na spotrebu verejných financií.

Rómsky problém, či chorý sociálny systém?

4/ nepoužíva pojem kvalita ľudského života. Kvalita ži-vota je ustálený sociologický pojem, závislý na pojme „ži-votná úroveň“, ale súčasne presahuje len otázku mate-riálneho zabezpečenia jedinca a spotreby domácností,

V širšom kontexte treba „kvalitu“ ako preferovaný zá-ujem spotreby zdôrazniť z hľadiska žiadúcej spotreby služieb zameraných na oddych, regeneráciu, šport, kultúru, kedy pracujúci občania sú nútení prispôsobovať svoju spotrebu limitovanú príjmom domácnosti, charakteru a úrovni spotreby podľa domácností dlhodobo nezamestnaných.

Neexistuje tlak v spoločnosti na ďalšie skvalitňovanie po-nuky a spotreby v širšom význame, najmä vo význame kvality života.

Rómsky problém, či chorý sociálny systém?

radikálna ekológia - hospodársky rast je škodlivý a iluzórny súčasne

- **škodlivosť:** ničenie neobnoviteľných prírodných zdrojov a zvyšovanie nákladov spojených s riešením sociálneho vyčlenenia jednotlivca z dôvodu technologickej nezamestnanosti
- **Iluzórnosť:** pri tvorbe cien sa neberie do úvahy rastúca ekologická škoda spojená s priemyselnou výrobou
- Radikálna ekológia dospieva od problému ochrany životného prostredia ku problému nezamestnanosti, a ku nutnosti zaujať iný postoj spoločnosti k výrobe. Pretože nebude logicky dosť práce pre všetkých, bude potrebné rozdeliť národný dôchodok, zabezpečiť verejné služby mimo trhovej tvorby ceny, ale nevyhnutne bude nutné redukovať spotrebu, v záujme zabezpečenia verejných služieb (starostlivosť o kultúru fyzického a psychického zdravia, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie)

Rómsky problém, či chorý sociálny systém?

pre reguláciu materiálnej spotreby, je nutná regulácia pôrodnosti

Regulácia spotreby v širšom kontexte znamená zameranie sa na kvalitu ľudského života, opustenie fikcie „trvalého hospodárskeho rastu“ a fikcie „rómskeho problému“.

Zodpovedné správanie spoločnosti (ľudské právo na vyššiu spoločenskú zodpovednosť?) otvára priestor na ochranu práv detí, za predpokladu, že existuje záujem spoločnosti, definovať ciele populačnej politiky, z hľadiska rozvoja a zachovania populácie v rovnováhe s globálnym ekosystémom.

Rovnosť pre všetkých občanov spôsobom definovaného obmedzenia sociálnej štátnej podpory na istý počet detí.